

Žalovaný úřad vycházejí z mylného právního názoru, že stěžovatel před vydáním odevzdací listiny, která byla vydána teprve 8. dubna 1920, tedy po účinnosti zábor. zák., nemohl nabýti vlastnictví tohoto statku, tak jak vlastnictví to ve smyslu záborového zákona je pojímati, a že proto oba statky zemřelého Jana D. staršího tvořily dne 25. dubna 1919 jeden soubor, opomenul vyšetřiti, zda odpovídá skutečnosti tvrzení stěžovatelovo, že se ještě před počátkem účinnosti záborového zákona ujal jako legatář držení onoho statku a vykonával nad ním skutečnou moc.

Tato neúplnost řízení zaviněna byla mylným právním názorem žalovaného úřadu a bylo proto naříkané rozhodnutí zrušiti podle § 7 zák. o správ. soudě.

Poukaz stížnosti, že na velkostatku N. zřízena byla fideikomisární substituce a že stěžovatel podal námítky ve smyslu § 4 nař. ze dne 9. ledna 1920 č. 61 sb. z. a n., nelze pokládati za zvláštní bod stížnosti dle § 18 zák. o správ. soudě, poněvadž stížnost z poukazu toho ani pro nezákonnost naříkaného rozhodnutí ani pro vadnost řízení ničeho nedovozuje a nemohl se tedy nejvyšší správní soud tímto poukazem vůbec zabývat.

Č. 983.

Pozemková reforma: * Jestliže dědici, jimž byl zůstaven soubor nemovitostí přesahující výměru §em 2 zák. zábor. stanovenou, soubor takový fysicky mezi sebe rozdělí teprve po 25. dubnu 1919, je rozdělení to — stalo-li se bez souhlasu stát. poz. úřadu — bez právní účinnosti vůči státu, byť zůstavitel zemřel před účinností zákona záborového.

(Nález ze dne 19. října 1921 č. 13126.)

Věc: Bedřich K. v S. a Jindřich K. v H. T. (adv. Dr. Vikt. Říha z Prahy) proti stát. pozemkovému úřadu v Praze stran zabrání velkostatku K.—Ch.

Výrok: Stížnost se zamítá jako bezdůvodná.

Důvody: Dne 4. listopadu 1920 zažádali stěžovatelé u státního pozemkového úřadu v Praze o uznání, že velkostatek K.—Ch., jehož nabyli dědictvím po Karolině K., dne 27. ledna 1919 zemřelé, a který si z větší části fysicky mezi sebe rozdělili, není zabrán a nespadá pod zákon ze dne 16. dubna 1919 č. 215 sb. z. a n.

Naříkaným rozhodnutím ze dne 4. ledna 1921 nevyhověl žalovaný úřad žádosti té a prohlásil: a) že velkostatek jest zabrán státem po rozumu zákona ze dne 16. dubna 1919 č. 215 sb. z. a n.; b) že dědické narovnání obsažené v odevzdací listině zemského soudu v Brně ze dne 8. ledna 1920, dle něhož dědicové částečně mezi sebou velkostatek ten fysicky rozdělili, nemá po rozumu § 7 zák. ze dne 16. dubna 1919 č. 215 sb. z. a n. proti státu právních následků.

Současně bylo zařízeno, aby na velkostatku tom s příslušenstvím bylo knihovně poznamenáno, že je po rozumu zákona ze dne 16. dubna 1919 č. 215 sb. z. a n. státem zabrán.

O stížnosti podané proti tomuto rozhodnutí uvažoval nejvyšší správní soud takto:

Jest nesporno, že rozsah velkostatku K.—Ch. přesahuje výměru § 2 zák. zák. stanovenou, že majitelka tohoto velkostatku dne 27. ledna 1919 zemřela a universálními dědici ustanovila oba stěžovatele rovným dílem, že dědická přihláška stěžovatelů byla soudem dne 8. února 1919 přijata, že tito dne 29. března 1919 u ministerstva zemědělství v Praze žádali, aby jim bylo dovoleno velkostatek fysicky si rozdělit, že učinili později u soudu návrh, aby velkostatek K.—Ch. byl z části fysicky rozdělen a že odevzdací listinou ze dne 8. ledna 1920 bylo jim dědictví jejich, z části fysicky rozdělené, odevzdáno. Není dále sporu o tom, že dle tohoto fysického rozdělení nedosahuje výměra nemovitostí žádného ze stěžovatelů ani půdy, jež zůstala nerozdělenou a připadla jim do spoluvlastnictví, výměry stanovené § 2 zábor. zákona.

Konečně je nesporno, že ministerstvo zemědělství v Praze oznámilo stěžovatelům výnosem ze dne 2. dubna 1919, že jejich žádost ze dne 29. března 1919 je bezpředmětná, poněvadž zákon ze dne 9. listopadu 1918 č. 32 sb. z. a n. se na převody statků na dědice nevztahuje.

Z těchto faktů dovozují stěžovatelé, že velkostatek K.—Ch. není zabrán, poněvadž byli oprávněni si jej fysicky rozdělit i bez souhlasu státního pozemkového úřadu, když v době, kdy jim dědictví napadlo a kdy pojali úmysl velkostatek fysicky rozdělit, nebylo ještě zákona, který by takové rozdělení zapovídal, ježto zákon ze dne 16. dubna 1919 č. 215 sb. z. a n. nabyl platnosti teprve 25. dubna 1919 a v době té velkostatek nebyl již jediným celkem.

Tento názor stížnosti však nejvyšší správní soud nesdílí.

Dnem 25. dubna 1919 nabyl účinnosti zákon ze dne 16. dubna 1919 č. 215 sb. z. a n., jímž zabrán byl veliký majetek ležící v území republiky československé. Velkým majetkem rozuměti je dle § 2 t. z. souhrny nemovitostí a práv, která jsou spojena s jejich držením, jestliže výměra náležející v území československé republiky jedné osobě neb týmž spoluvlastníkům je větší než 150 ha půdy zemědělské neb 250 ha půdy vůbec.

Byl proto zákonem tím zabrán i velkostatek K.—Ch., který nesporně výměru v § 2 cit. z. stanovenou má, a nezměnilo na tom ničeho, že majitelka velkostatku toho Karolina K. ještě před účinností zákona toho zemřela, velkostatek stěžovatelům testamentem odporučila a že oni ještě před účinností tohoto zákona pojali úmysl, velkostatek si fysicky rozdělit, když fysické rozdělení nebylo v den 25. dubna 1921 skutečně provedeno, jak stěžovatelé výslovně doznávají. Tvořil tedy celý velkostatek v ten den ještě jeden celek, jehož subjektem byla ležící pozůstalost po Karolině K.

Tomu-li však tak, pak je zřejmo, že velkostatek K.—Ch., mající výměru větší, než jak § 2 zábor. zák. stanoveno, byl zákonem ze dne 16. dubna 1919 č. 215 sb. z. a n. státem zabrán. Odpovídá proto nařikáné rozhodnutí, které v odst. a) tento zábor konstatuje, úplně zákonu.

§ 7 zábor. zák. stanoví pak, že zcizení, pronájem zabraného majetku, jeho zavazení a dělení vyžaduje úředního souhlasu a nemá bez něho právních následků. Stížnost hájí stanovisko, že fysické rozdělení statku dědictvím nabytého mezi dědice pod ustanovení to subsumovati nelze, poněvadž fysickým rozdělením pozůstalostního jmění mezi dědice soubor se rozpadá, čímž prý pomine i zábor, klesne-li výměra půdy jedné osobě vlastnický náležející pod zákonnou výměru. Při argumentaci té směsuje

však stížnost zřejmě dvě věci: totiž nutnost úředního souhlasu a rozdělení samo. Je zřejmo, že svolí-li úřad k fysickému rozdělení, rozpadne se souhrn a nedosahuje-li rozsah dílců jednotlivým účastníkům dělení případných výměry v § 2 zábor. zák. stanovené, odpadá i zábor. Ale právě proto, aby velké statky nemohly tímto způsobem ze záboru býti vylučovány, bylo v § 7 zábor. zák. stanoveno, že dělení takové vyžaduje úředního souhlasu, bez něhož nemá vůči státu právních následků. V daném případě stalo se fysické rozdělení dohodou, tedy úmluvou mezi oběma stěžovateli, kteří by jinak — kdyby se nebyli na rozdělení smluvili — byli se stali spoluvlastníky každý k jedné ideální polovici. Jde tu tedy zřejmě o dělení, jaké na mysli má § 7 zábor. zák., které, aby proti státu nabylo právních následků, vyžaduje, stalo-li se za platnosti tohoto zákona, úředního souhlasu.

Úředního souhlasu však stěžovatelé k dělení tomu neměli a nemohou se v té příčině dovolávati snad výnosu ministerstva zemědělství ze dne 2. dubna 1919; neboť v den vydání tohoto výnosu zákon záborový ještě vydán nebyl a 25. dubna 1919, kdy záborový zákon účinnosti nabyl, velkostatek ještě fysicky rozdělen nebyl, nýbrž, jak stěžovatelé sami doznávají, teprve jej rozdělití chtěli.

Neměli-li souhlasu toho a přes to velkostatek dohodou mezi sebou uzavřenou v době po 25. dubna 1919 z části fysicky rozdělili, pak ovšem toto fysické rozdělení, třebaž by je byl soud pozůstalostně schválil, je dle § 7 zábor. zák. proti státu bez právních následků a je i naříkané rozhodnutí, jež pod b) stejné stanovisko uplatňuje, ve shodě se zákonem.

Pokud lze vývodům stížnosti o nutnosti tohoto fysického rozdělení z důvodů rodinných a hospodářských rozuměti tak, že se stěžovatelé cítí ve svých právech dotčeni i tím, že žalovaný úřad k rozdělení onomu souhlasu nedal, směřují vývody ty patrně proti poslednímu odstavci důvodů naříkaného rozhodnutí, v nichž žalovaný úřad uvádí, že odpírá dodatečný souhlas k fysickému rozdělení, poněvadž je zřejmo, že rozdělení nemělo jiného účelu, než obcházení zákona, když stěžovatelé ani na rozdělené půdě sami nehospodaří, nýbrž způsob obhospodařovací zůstal týž, jaký byl před rozdělením.

Nejvyšší správní soud nemohl ani v tomto výroku spatřovati nezákonnosti. Jestliže žalovaný úřad odmítl souhlas k rozdělení velkostatku, který by fysickým rozdělením vůbec ze záboru vypadl, právě proto, aby se tak nestalo a aby zůstal záboru podroben, nelze právem tvrditi, že by tím hřešil proti účelu zákonů nesoucích se k pozemkové reformě a tím vybočil z mezí, které mu zákon pro jeho volný pohyb při výkonu práva § 7 zák. zábor. vytýčil.

Jsou tudíž všechny výtky stížností vznesené bezdůvodny a musela býti stížnost zamítnuta.

Č. 948.

Pozemková reforma: I. * Udělí-li státní pozemkový úřad zásadní souhlas ke zcizení části zabrané půdy dle § 7 zábor. zák. za určitých podmínek a strana pak zažádá o vydání kupní smlouvy, opatřené schvalovací doložkou ve smyslu těchto podmínek, nelze v tom spatřovati vzdání se práva, naříkati stížností u nejvyššího správního soudu toto